
DISCOURSE AS A SYSTEM OF SIGNS: A SEMIOTIC PERSPECTIVE

Ana-Maria DUDĂU

PhD Associate Professor, “Constantin Brâncuși” University of Târgu-Jiu

Abstract: *IN CONTEMPORARY SOCIETY, CHARACTERIZED BY AN INTENSE CIRCULATION OF INFORMATION, THE ABILITY TO CORRECTLY INTERPRET DISCOURSES IS BECOMING INCREASINGLY IMPORTANT. THE STUDY OF DISCOURSE SEMIOTICS AND LINGUISTIC EXPRESSIONS PROVIDES VALUABLE TOOLS FOR THE DEVELOPMENT OF CRITICAL THINKING AND FOR UNDERSTANDING HOW MEANINGS ARE CREATED AND TRANSMITTED IN COMMUNICATION.*

Keywords: LINGUISTIC COMMUNICATION, CAUSATIVITY, GRAMMATICALIZATION, SEMIAUXILIARY, ANALYTICAL CAUSATIVE STRUCTURES.

Contact details of the author(s): Email: dudaumarcela@yahoo.com

INTRODUCERE

Semiotica discursului reprezintă un domeniu important al studiilor despre limbaj și comunicare, situat la intersecția dintre lingvistică, filosofie, sociologie și științele comunicării. În sens general, semiotica este disciplina care studiază semnele și sistemele de semne, precum și modul în care acestea produc și transmit sens. Atunci când este aplicată discursului, semiotica analizează modul în care semnele sunt organizate în cadrul comunicării pentru a crea semnificații și pentru a influența interpretarea mesajelor.

Discursul nu reprezintă doar o succesiune de propoziții sau cuvinte, ci un ansamblu complex de structuri semnificative care funcționează într-un context social și cultural. Sensul unui mesaj nu este determinat doar de cuvintele utilizate, ci și de contextul în care acestea sunt rostite, de intenția emițătorului și de modul în care receptorul interpretează mesajul.

În societatea contemporană, analiza discursului a devenit din ce în ce mai importantă. Oamenii sunt expuși zilnic la numeroase forme de discurs: politic, mediatic, publicitar sau digital. În acest context, semiotica discursului oferă instrumente teoretice și metodologice utile pentru înțelegerea modului în care sunt construite mesajele și pentru identificarea mecanismelor prin care acestea influențează percepțiile și comportamentele indivizilor.

Conceptul de semn în semiotică

Pentru a înțelege semiotica discursului, este necesar să analizăm mai întâi conceptul fundamental de semn. În semiotică, semnul reprezintă orice element care transmite o semnificație și care face trimitere la o realitate, un obiect sau o idee. Semnele pot lua forme variate, precum cuvinte, imagini, simboluri, gesturi sau sunete.

Un semn este format din două componente principale: forma materială și semnificația. Forma materială reprezintă partea perceptibilă a semnelui, adică ceea ce poate fi văzut sau auzit. Semnificația este conceptul sau ideea pe care o evocă semnul în mintea receptorului.

În cadrul discursului, semnele nu funcționează în mod izolat. Ele sunt integrate într-un sistem complex în care sensul este generat prin relațiile dintre semne. Astfel, interpretarea unui mesaj depinde de modul în care aceste semne sunt combinate și de contextul în care apar.

De exemplu, același cuvânt poate avea sensuri diferite în funcție de situația de comunicare. Contextul cultural, experiența personală a receptorului și intenția vorbitorului influențează modul în care semnul este interpretat.

Structura discursului

Discursul este organizat pe mai multe niveluri care contribuie la producerea sensului. Primul nivel este cel lingvistic, care include vocabularul, structura gramaticală și organizarea propozițiilor. Aceste elemente constituie baza materială a discursului.

Un al doilea nivel este nivelul pragmatic, care se referă la relația dintre mesaj și contextul în care acesta este transmis. Pragmatica analizează intențiile vorbitorului, situația de comunicare și relațiile dintre participanți.

Din perspectivă semiotică, discursul trebuie analizat atât din punctul de vedere al structurii sale interne, cât și din punctul de vedere al contextului în care apare. Sensul unui mesaj nu este niciodată complet independent de contextul social și cultural.

De asemenea, discursul (Curelar, 2016, p.18) utilizează frecvent strategii retorice, precum metafora, repetiția sau simbolul. Aceste elemente contribuie la intensificarea mesajului și la influențarea modului în care acesta este perceput de către receptor.

Semiotica discursului evidențiază faptul că limbajul nu este doar un instrument de comunicare, ci și un mijloc prin care sunt construite relații sociale și identități culturale. Discursul reflectă valorile, normele și ideologiile unei societăți.

În acest sens, discursul poate fi considerat o practică socială. Prin intermediul discursului, indivizii exprimă opinii, transmit idei și participă la construirea realității sociale. De exemplu, discursul politic utilizează adesea simboluri și strategii retorice pentru a influența opinia publică.

Analiza semiotică a discursului (Paliță, 2016, p.151) permite identificarea acestor strategii și evidențierea modului în care sensurile sunt construite și transmise. Cercetătorii pot analiza modul în care anumite cuvinte, imagini sau simboluri sunt utilizate pentru a crea anumite efecte asupra publicului.

În același timp, receptorul nu este un participant pasiv în procesul comunicării. Interpretarea mesajului depinde de experiența, cunoștințele și valorile receptorului. Astfel, sensul discursului este rezultatul unei interacțiuni între emițător, mesaj și receptor.

Semiotica discursului are numeroase aplicații practice în diferite domenii. În mass-media, analiza semiotică este utilizată pentru a înțelege modul în care sunt construite mesajele jurnalistice și cum influențează acestea opinia publică.

În publicitate, semiotica este folosită pentru a analiza modul în care imaginile, culorile și cuvintele sunt combinate pentru a crea mesaje persuasive. Reclamele folosesc adesea simboluri culturale și emoționale pentru a atrage atenția publicului și pentru a stimula dorința de consum.

În educație, studiul semioticii discursului contribuie la dezvoltarea gândirii critice. Studenții învață să analizeze mesajele, să identifice strategiile persuasive și să interpreteze sensurile implicite ale discursurilor.

De asemenea, semiotica discursului este utilizată în analiza literară, în studiile culturale și în cercetarea comunicării digitale. Prin intermediul acestei perspective, cercetătorii pot înțelege modul în care limbajul reflectă și modelează realitatea socială.

Semiotica discursului reprezintă un domeniu esențial pentru înțelegerea procesului de comunicare și a modului în care sensurile sunt construite și interpretate. Prin analiza semnelor, a structurii discursului și a contextului social, această disciplină oferă instrumente importante pentru interpretarea mesajelor.

Într-o societate caracterizată de o circulație intensă a informației, capacitatea de a analiza critic discursurile devine din ce în ce mai importantă. Studiul semioticii discursului contribuie nu doar la dezvoltarea cunoștințelor teoretice despre limbaj, ci și la formarea unei perspective critice asupra comunicării și asupra influenței pe care discursul o are în societate.

Prin urmare, semiotica discursului rămâne un instrument valoros pentru înțelegerea modului în care limbajul (Manasia, 2020, p.26) construiește realitatea și modelează relațiile sociale.

Comunicarea reprezintă unul dintre cele mai importante procese prin care oamenii transmit idei, emoții și informații. Limbajul nu este doar un instrument de transmitere a mesajelor, ci și un sistem complex de semne prin care sensurile sunt construite și interpretate. În acest context, semiotica, știința care studiază semnele și modul în care acestea produc semnificație, oferă o perspectivă importantă asupra modului în care discursul este structurat și interpretat.

Discursul este format dintr-o combinație de cuvinte, expresii și structuri lingvistice care transmit un mesaj într-un anumit context social și cultural. Expresiile lingvistice au un rol esențial în construcția discursului, deoarece contribuie la claritatea, expresivitatea și impactul mesajului. Ele pot transmite sensuri explicite, dar și sensuri implicite, care depind de contextul în care sunt utilizate.

Din perspectiva semioticii, expresiile nu sunt doar simple combinații de cuvinte, ci semne care transmit informații despre realitate, despre relațiile dintre oameni și despre valorile unei societăți. Prin urmare, analiza utilizării expresiilor în discurs permite o mai bună înțelegere a modului în care sensul este construit și interpretat în comunicare.

Scopul acestui referat este de a evidenția rolul expresiilor lingvistice în construcția discursului, precum și modul în care acestea contribuie la producerea sensului din perspectivă semiotică.

Semiotica și analiza discursului

Semiotica este disciplina care studiază semnele și sistemele de semne utilizate în comunicare. Un semn reprezintă orice element care transmite o semnificație și care poate fi interpretat de către un receptor. În limbaj, cuvintele și expresiile funcționează ca semne care transmit idei, emoții sau informații.

În analiza discursului, semiotica se concentrează asupra modului în care semnele sunt organizate pentru a produce sens. Discursul nu este doar o succesiune de cuvinte, ci un sistem structurat în care fiecare element contribuie la transmiterea unui mesaj.

Expresiile lingvistice sunt importante deoarece ele pot intensifica semnificația unui mesaj și pot influența modul în care acesta este perceput. De exemplu, utilizarea unor expresii metaforice sau idiomatiche poate face discursul mai sugestiv și mai expresiv.

În plus, sensul unei expresii nu este întotdeauna literal. De multe ori, semnificația depinde de contextul social, cultural sau situațional în care este utilizată. Din acest motiv, semiotica discursului analizează atât structura limbajului, cât și contextul comunicării.

Tipuri de expresii utilizate în discurs

În comunicarea cotidiană și în discursurile publice sunt utilizate diferite tipuri de expresii care contribuie la transmiterea mesajului. Printre cele mai frecvente se numără expresiile idiomatice, metaforele și formulele de adresare.

Expresiile idiomatice sunt combinații de cuvinte al căror sens nu poate fi dedus direct din sensul fiecărui cuvânt. De exemplu, expresii precum „a pune paie pe foc” sau „a bate apa în piuă” au sensuri figurate care transmit anumite idei sau atitudini.

Metaforele reprezintă o altă categorie importantă de expresii. Ele sunt utilizate pentru a compara două realități diferite, cu scopul de a evidenția anumite caracteristici. De exemplu, expresia „timpul zboară” sugerează rapiditatea trecerii timpului.

Formulele de adresare sunt, de asemenea, importante în discurs. Acestea reflectă relațiile sociale dintre participanții la comunicare și pot indica respect, familiaritate sau distanță socială.

Prin utilizarea acestor tipuri de expresii, discursul devine mai expresiv și mai eficient în transmiterea mesajului.

Expresiile lingvistice îndeplinesc mai multe funcții în cadrul discursului. În primul rând, ele contribuie la clarificarea mesajului. Prin utilizarea unor expresii sugestive, vorbitorul poate explica mai ușor anumite idei sau concepte.

În al doilea rând, expresiile au o funcție expresivă. Ele permit transmiterea emoțiilor și a atitudinilor vorbitorului. De exemplu, anumite expresii pot transmite entuziasm, ironie sau critică.

O altă funcție importantă este cea persuasivă. În discursurile politice, publicitare sau mediatice, expresiile sunt utilizate pentru a influența opiniile și comportamentele publicului. Prin alegerea unor expresii sugestive, vorbitorul poate crea un anumit efect asupra receptorului.

De asemenea, expresiile pot contribui la crearea unei identități culturale. Multe expresii reflectă tradițiile, valorile și mentalitățile unei comunități. Astfel, limbajul devine un instrument prin care cultura este transmisă și menținută.

Interpretarea expresiilor depinde în mare măsură de contextul în care acestea sunt utilizate. Același enunț poate avea sensuri diferite în funcție de situația de comunicare, de relația dintre participanți sau de intenția vorbitorului.

Contextul social și cultural influențează modul în care receptorul interpretează mesajul. De exemplu, o expresie idiomatică poate fi ușor înțeleasă de către membrii unei comunități, dar poate fi dificil de interpretat pentru persoane din alte culturi.

De asemenea, tonul vocii, gesturile și expresiile faciale pot modifica semnificația (Curelar, M., 2015) unei expresii. În comunicarea directă, aceste elemente nonverbale contribuie la interpretarea corectă a mesajului.

Din perspectivă semiotică, sensul discursului este rezultatul interacțiunii dintre semne, context și interpretarea receptorului. Prin urmare, analiza discursului trebuie să ia în considerare toate aceste elemente.

Concluzii

Expresiile lingvistice joacă un rol esențial în construcția și interpretarea discursului. Ele contribuie la transmiterea ideilor, la exprimarea emoțiilor și la influențarea percepției receptorului. Din perspectivă semiotică, expresiile pot fi considerate semne care transmit sensuri multiple, uneori explicite, alteori implicite.

Analiza utilizării expresiilor în discurs permite o înțelegere mai profundă a procesului de comunicare. Aceasta evidențiază modul în care limbajul nu doar descrie realitatea, ci contribuie și la construirea ei.

În societatea contemporană, caracterizată printr-o circulație intensă a informațiilor, capacitatea de a interpreta corect discursurile devine din ce în ce mai importantă. Studiul semioticii discursului și al expresiilor lingvistice oferă instrumente valoroase pentru dezvoltarea gândirii critice și pentru înțelegerea modului în care sensurile sunt create și transmise în comunicare.

REFERINȚE

- Paliță, E. (4/2016.), *THE HOLLOW CROWN, AN EXPERIMENTAL ADAPTATION OF THE SHAKESPEAREAN DRAMA*, Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letter and Social Science Series
<https://alss.utgjiu.ro/mdocs-posts/23-elena-palita-the-hollow-crown-an-experimental-adaptation-of-the-shakespearean-drama/>
- Bidu-Vrânceanu, A., & Forăscu, N. (2007). *Lingvistică generală. Lexicologie. Semasiologie*. Editura Universității din București.
- Guțu Romalo, V. (2005). *Corectitudine și greșală. Limba română de azi*. Humanitas.
- Irimia, D. (1985). *Studii de lexic și semantică*. Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza
- Curelar, M. R. O. (2015). „Joy of life” between sacred and profane in the vision of Mircea Eliade. Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letters and Social Sciences Series,
https://www.utgjiu.ro/revista/lit/pdf/2016-01.Supliment/03_Curelar.pdf
- Curelar, M. R. O. (2016). The characters of I. L. Caragiale in the context of some important aesthetic categories. Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letters and Social Sciences Series,
https://www.utgjiu.ro/revista/lit/pdf/2016-01.Supliment/03_Curelar.pdf
- Manasia, M (1/2020),. *Understanding the Factors Influencing Second Language Acquisition*, Annals of the “Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letters and Social Sciences Series,
<https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=934839>